

Слива М. О.,
здобувач вищої освіти,
навчально-науковий інститут №2
Харківського національного університету внутрішніх справ
(м. Вінниця, Україна)

Науковий керівник:
Найда В. О.,
доктор філософії у галузі права
науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
соціально-психологічного забезпечення, супроводу та реабілітації
працівників МВС навчально-наукового інституту № 3 ХНУВС,
(м. Вінниця, Україна)

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ І ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ, ПРИСВЯЧЕНОЇ ПРОБЛЕМАМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

Актуальні процеси в державі загострюють потребу в перегляді напрямів розвитку наукової і творчої діяльності, присвяченої актуальним проблемам міжнародного гуманітарного права. У час, коли російська федерація вчиняє терористичні акти, обстріли мирного населення та цивільних об'єктів, міжнародне гуманітарне право стає на захист прав та свобод людини під час військових конфліктів, формуючи схвалену на міжнародному рівні нормативно-правову основу для розрізнення цивільного населення та військовослужбовців, цивільних об'єктів та військових цілей.

Після початку повномасштабного збройного вторгнення норми міжнародного гуманітарного набули в Україні не лише особливого теоретичного змісту, але й зазнали перевірки на практиці. У мирний час такі норми є лише абстрактними, а в період збройного конфлікту вони перетворюються у механізм виживання та забезпечення життєдіяльності суспільства. Як казав Томас Джефферсон: «право людини на свободу не може бути безпечним, якщо суспільство необізнане щодо своїх прав і свобод» [1]. Томас Пейн зазначив: «Той, хто знає свої права, не боїться сили тиранії» [2]. Так, на основі думок цих видатних науковців можна зазначити, що людина повинна бути обізнана про сукупність міжнародно-правових норм і принципів, що її захищають, щоб не стати жертвою обставин та ситуацій, на які вона не може вплинути.

На наше глибоке переконання, важливо, щоб наукові дослідження в царині міжнародного гуманітарного права проводили не лише наукові та науково-педагогічні працівники, практики, але також і здобувачі вищої освіти, які здатні запропонувати нестандартні шляхи донесення інформації своїм одноліткам про досліджувану проблематику. У цьому контексті важливим питанням є напрями розвитку наукової і творчої діяльності здобувачів освіти, присвяченої проблемам міжнародного гуманітарного права.

Перший напрям - проведення конкурсів у формі есе для здобувачів освіти, учасники яких зможуть уявити себе ролі практикуючих юристів, дискутувати на теми змодельованих збройних конфліктів та вирішувати їх. Наприклад, Міжнародний комітет Червоного Хреста регулярно організовує такі конкурси для студентів, аспірантів, та молодих науковців. У 2020 році було проведено конкурс на тему «Гуманітарний доступ у збройних конфліктах пошук відповідей на сучасні виклики». Такий напрям стимулює здобувачів освіти до глибшого вивчення міжнародного гуманітарного права, формування критичного мислення та підвищує обізнаність про принципи міжнародного гуманітарного права.

Другий напрям зводиться до проведення тренінгів, учасники яких зможуть ознайомитися з основними принципами міжнародного гуманітарного права, історією його становлення, ключовими термінами, діяльністю Міжнародного Червоного Хреста. Для більш широкого бачення цього питання та підвищення інтересу в учасників тренінгів потрібно запрошувати спікерів, які зможуть передати досвід та поглиблені знання з гуманітарного права та розказати, як правильно застосувати їх в практичній сфері на основі власного досвіду. Наприклад, представників Національного інформаційного бюро з питань військовополонених, примусово депортованих та зниклих осіб, Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими та військових юристів. Такий напрям допоможе поглиблювати знання з міжнародного гуманітарного права на основі реальних історій фахівців в цьому питанні.

Третій напрям зводиться до проведення судових дебатів (Moot Court). Симулювання судового процесу з використанням типових кейсів є сучасним ефективним напрямом, який дозволяє відпрацювати теоретичні знання на практиці. Під час таких дебатів учасники виконують різні ролі у судовому процесі, такі як: судді, адвокати, свідки, експерти. Здобувачі освіти отримують можливість застосувати ключові міжнародні документи, такі як Женевська конвенція про поводження з військовополоненими та Римський Статут Міжнародного Кримінального Суду. Моделювання має ігровий характер, що дозволяє зосередити увагу на проблемних та складних питаннях: застосування міжнародного права у кримінальному судочинстві, кваліфікація воєнних злочинів в умовах агресії РФ проти України тощо. У моделюванні судового процесу його результат спрямований не на перемогу певної команди учасників, а на правильне застосування норм міжнародного гуманітарного права, відображення аргументації всіх учасників і відпрацювання нових ліній захисту чи обвинувачення.

Таким чином, на основі проведеного дослідження було з'ясовано, що ключовими напрямками розвитку наукової і творчої діяльності здобувачів освіти, присвяченої проблемам міжнародного гуманітарного права, є проведення тренінгів, проведенні судових дебатів, конкурсів у формі есе. Дані напрями не є вичерпними, що актуалізує подальші наукові пошуки з досліджуваної проблематики, спрямовані на розвиток наукової і творчої діяльності здобувачів освіти.